

ŞİR'ATÜ'İ-İSLÂM

(شريعة الإسلام)

Hanefî fakihî İmamzâde'nin
(ö. 573/1177)Osmanlı âlimleri arasında
çok rağbet gören
ilmihal ve ahlâk kitabı

(bk. İMAMZÂDE, Muhammed b. Ebû Bekir).

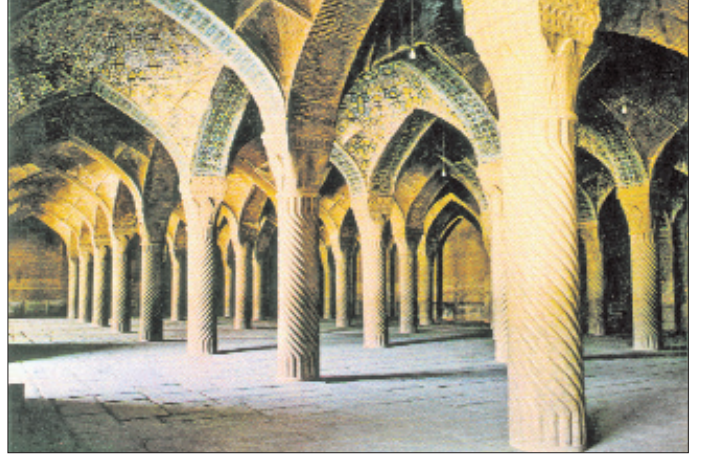
ŞİRÂZ

(شیراز)

İran'ın güneyinde tarihî bir şehir.

İran platosunun güneyinde Fars idarî bölgesinin (ustân) ortasında İran körfezini kuzeyde İsfahan, Kum, Hemedan ve Rey, doğuda Yezd ve Kirman gibi şehirlerle bağlayan tarihî ticaret yolu üzerinde denizden yaklaşık 1.600 m. yükseklikte ve Zağros dağları arasındaki bir düzlükte yer almaktadır. Hz. Ömer döneminin (634-644) sonlarına doğru Ebû Mûsâ el-Eş'arî ve Osman b. Ebû'l-Âs tarafından fethedilmiştir (Belâzürî, s. 563). Şehrin bugünkü yerleşim alanının, tarihi çok daha eskilere uzanan bir yerleşimin kalıntıları üzerinde 74 (693) yılında Emevî Valisi Haccâb b. Yûsuf es-Sekaffî'nin kardeşi Muhammed b. Yûsuf veya daha sonra amcasının oğlu Muhammed b. Kâsım tarafından kurulduğu kaydedilmektedir (İbnü'l-Belhî, s. 132; Yâkût, III, 380; Arberrî, s. 63).

Abbâsîler döneminde 255 (869) yılında Saffârîler'in hâkimiyetine giren Şîraz bu hânedanın merkezi oldu. Saffârîler'den Amr b. Leys, Mescid-i Câmî' adıyla bilinen bir ulucamî yaptırdı. 322'de (934) Büvey-

Şîraz'da
Mescid-i
Sultânî'nin
içinden
bir görünüşü

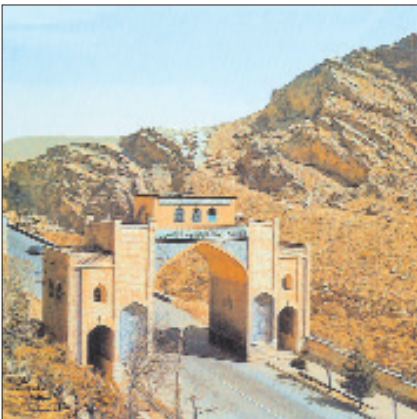
hîler'in egemenliğine geçen şehir özellikle Adudüddeve döneminde önemli gelişme gösterdi. Adudüddeve bir kütüphaneye ile bir hastahane ve pek çok cami, saray, bahçe, çarşı, kervansaray inşa ettirdi (Zerkûb-i Şîrâzî, s. 50-51). Bahâüddeve tarafından başşehir yapılan Şîraz'ın etrafı Ebû Kâlicâr devrinde surlarla çevrildi. Şehir 448'de (1056) Fülâd Sütûn'u mağlûp ederek öldüren Şebânkâre Emîri Fazlûye'nin, 454 (1062) yılında Selçuklu hânedanından Kirman hâkimi Kavurd Bey'in idaresine girdi. Tuğrul Bey'in ölümünden sonra Selçuklu tahtını ele geçiren Sultan Alparslan, kardeşi Kavurd Bey'in güçlenmesinden çekinip Şîraz ve çevresinin idaresini yeniden Fazlûye'ye verdi. Ancak Fazlûye, Selçuklu hâkimiyetine karşı isyan etti ve yakalanarak öldürüldü (464/1071). XII. yüzyılın ilk yarısında şehri yöneten Celâled-din Çavlı, Karaca Sâkî, Mengûpars ve Boz-aba gibi güçlü Selçuklu emîrleri Şîraz'da önemli imar faaliyetlerini bulundular. Bunlar arasında Boz-aba'nın hanımı Zâhîde Hatun'un inşa ettirdiği büyük bir medreseyi zikretmek gerekir.

Şîraz ve çevresi, Irak Selçuklu Devleti'nin zayıflamaya başladığı dönemde Salgurlular'ın (Fars Atabegleri) kurucusu Atabeg Muzafferüddin Sungur b. Mevdûd'un hâkimiyetine girdi (543/1148). Şehir İran'da büyük tahribata yol açan Moğol istilasını, Atabeg Ebû Bekir b. Sa'd'ın Ögedey Han'a elçi gönderip itaatini bildirmesi ve Moğollar'la dostane ilişkiler kurması sayesinde zarar görmeyen atlattı. Hülâgû'nun oğlu Mengü Timur ile evli olan son Salgurlu Atabegî Âbiş Hatun'un yirmi yıldan fazla süren yönetimi sırasında Fars eyaleti tamamen İlhanlı egemenliği altına girdi. Salgurlular Şîraz'da su kanalı, çeşme, han, ribât, dârüşşifâ ve medrese gibi birçok hayri eser inşa ettiler. Bu imar faaliyetleri

şehir ve çevresinin ekonomik bakımdan gelişmesini sağladı. Fars eyaletinin Geyhatu Han zamanındaki (1291-1295) vergi gelirleri 250 tûmendi (2.500.000 dinar) ve Şîraz, devletin olağan üstü durumlarda başvurduğu önemli para kaynaklarından biri durumundaydı. Vassâf, 700 (1300-1301) yılında bütün İlhanlı ülkesine konan 20 tûmenlik vergiden Şîraz şehrinin payına düşen miktarı 4 tûmen olarak kaydetmektedir, ayrıca İlhanlı ordusunun 702'de (1303) Memlûkler karşısında uğradığı yenilgiden sonra Şîraz'a 20 tûmen ek vergi konduğunu belirtmektedir (Tarih, s. 389, 414-415). Ancak 698 (1298-99) yılında baş gösteren kıtlık ve veba salgını şehre büyük zarar verdi. Salgının bölgede yaklaşık 90.000 kişinin ölümüne yol açtığı kaydedilmektedir (a.g.e., s. 362). Buna tahsilatların haksız yere topladığı 100 tûmen vergi de eklenince halkın durumu daha da kötüye gitti. Bölgede bu sıkıntılar yaşanırken 699'da (1299-1300) İlhanlı ordusunun Suriye seferinde bulunmasından faydalanan Çağataylılar'dan Duva'nın oğlu Kutluğ Koca, Kirman'ı yağmaladıktan sonra Fars eyaletine girdi. Cemâziyelâhîr 699'da (Mart 1300) Şîraz şehri önlerine gelen yağmacılar şehir ve çevresine büyük zarar verdiler (a.g.e., s. 368-371; Hasan-ı Fesâ-yi Şîrâzî, I, 285-286). Yeni bir yağma seferinden korkan halkın başvurmasıyla şehrin surları yenilendi.

XIV. yüzyılın ilk çeyreğinde Şîraz yeniden toparlandı. 725 (1325) ve 748 (1347) yıllarında Şîraz'ı ziyaret eden İbn Battûta şehrin bağ ve bahçeleri, su kaynakları, çeşme, cadde ve pazarlarından övgüyle söz etmekte ve şehirde her meslek zümresinin kendi içerisinde örgütlendiğini kaydetmektedir (Sefernâme, I, 215-224). XIV. yüzyılın ortalarına ait bazı vergi kayıtları, Şîraz şehri ve çevresinin bu dönemde ulaş-

Şîraz'da Dervâze-i Kur'ân

tığı ekonomik gücü göstermesi açısından dikkat çekicidir. İlhani Devleti'nin 37 hâni yılına (1338-39) ait bütçesini veren İmâd es-Serâvî bu bütçe içerisinde Şiraz'ın ödediği vergi miktarını 572.500 dinar olarak kaydetmektedir (Göyünç, XV/20 [1965], s. 83-84). Bu rakam, Şiraz ve çevresinin ödediği vergi miktarının İlhani Devleti'nin toplam vergi gelirlerinin beşte birinden fazla olduğunu göstermektedir. Eserini yaklaşık 740 (1340) yılında kaleme alan Hamdullah el-Müstevfî, Şiraz'ın vergi gelirlerini, 450.000 dinar olarak zikretmektedir (*Nüzhetü'l-kulûb*, s. 116). Şiraz'a ait vergi gelirlerinin ne kadar yüksek bir meblağ teşkil ettiğini, Abdullah b. Muhammed el-Mâzenderânî'nin *Risâle-yi Felekiyye* adlı eserinde (s. 156, 167) yer alan 750 (1349) yılına ait bir bütçede de görmek mümkündür. Bu eserde Şiraz'ın vergi miktarı zikredilmemekle birlikte Fars eyaletinin ödediği toplam vergi miktarı 4 milyon dinara ulaşmıştır.

İlhani Hükümdarı Olcaytu Han tarafından Fars bölgesindeki hassa arazisinin (incû) idaresiyle görevlendirilen Şerefeddin Mahmud Şah, Ebû Said Bahadır Han döneminde Şiraz'ı ve Fars bölgesinin büyük bir kısmını hâkimiyeti altına alarak İncûlular hânedanını kurdu. Şehir, 740 (1340) yılında İncûlular arasındaki iktidar mücadelesinden faydalanan Çobaniler'den Pîr Hüseyin'in eline geçti. Ardından Mahmud Şah'ın oğullarından Cemâleddin Ebû İshak

Şiraz'a ve bütün Fars bölgesine hâkim oldu. Şiraz 754'te (1353) Muzafferiler'den Mübârizüddin Muhammed tarafından ele geçirildi ve Şah Şücâ' döneminde hânedanın merkezi oldu. Şehir, 795 (1393) yılında Şiraz yakınlarında Muzafferiler'den Şah Mansûr'u mağlûp eden Timur'un egemenliğine girdi. Venedikli seyyah J. Barbaro XV. yüzyılın ortalarında Şiraz'ı pek çok tüccarın bulunduğu, 200.000 kişilik nüfusa sahip zengin bir şehir olarak tasvir etmektedir (*Anadolu'ya ve İran'a Seyahat*, s. 92). Şehir Timurlular'dan sonra Karakoyunlu ve Akkoyunlular'ın, 909'da (1503) Safevîler'in eline geçti. İshrâki, Ekberî ve Meşşâi düşünce ekollerini mezceden İranlı filozof ve âlim Molla Sadrâ, Şiraz'da otuz yıla yakın bir süre kendi adına inşa edilen Han Medrese'de ders verdi. XVI. yüzyıl aynı zamanda Şiraz minyatürlerinin şöhrete kavuştuğu bir dönemdir. Safevîler'in yıkılış devrinde 1137 (1724) yılında Afganlı Galzaylar tarafından istilâ edilen Şiraz'a birkaç yıl sonra Nâdir Şah egemen oldu. Zend hânedanının kurucusu Kerim Han Zend, Şiraz'ı 1180'de (1766-67) başşehir haline getirdi ve imar etti. Zendler'in ardından Kaçarlar'ın kurucusu Ağa Muhammed Han'ın hâkimiyetine giren (1205/1791) Şiraz, Tahran'ın devlet merkezi olmasıyla eski görkemli günlerinden iyice uzaklaştı. James Morier 1810 yılında şehrin nüfusunu yaklaşık 19.000 olarak vermektedir. Şehir 1813 ve 1824 yıl-

larındaki depremde büyük zarar gördü; 1822'de çıkan veba salgını birçok kişinin ölümüne yol açtı. Şehrin nüfusu XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızla yükseldi. 1961'de 129.029, 1986'da 848.289 olarak tesbit edilen Şiraz'ın nüfusu 2006 yılı nüfus sayımında 1.214.808'e ulaştı. 2009 yılı başlarında 1.247.000'e ulaştığı tahmin edilmektedir.

Şiraz günümüzde İran'ı oluşturan yirmi dört idarî birimden Fars'ın merkezidir. Şehirde geleneksel halı dokumacılığı yanında modern halı ve dokuma fabrikaları da kurulmuştur. Ayrıca çimento, şeker, gübre sanayiine ait tesisler bulunmaktadır, sedef ve gümüş kakmacılık devam etmektedir. Bunların dışında Şiraz'ın başlıca ekonomik fonksiyonu, 185 km. uzaklıktaki Bûşehr Limanı'na gelen ve buradan yüklenen malların dağıtım ve toplama merkezi olmasıdır. Şiraz'daki mimari eserler arasında Câmî-i Atîk (281/894), Mescid-i Nev (Mescid-i Şühedâ, Mescid-i Atâbek, 615/1218), Mescid-i Sultânî (Mescid-i Vekîl, 1187/1773), Mescid-i Nasîrîmülk (1293/1876), Kerim Han Zend Kalesi (Erg-i Kerim Han), Bâzâr-ı Vekîl, Hamâm-ı Vekîl, Hâfız-ı Şîrâzî ve Sa'dî-i Şîrâzî'nin türbeleri anılabilir. İrem, Affâbâd ve Dilgüşâ bahçeleri şehrin tabii güzelliğini yansıtan yerlerdir. Şiraz'da yetişen birçok devlet adamı, âlim, şair, edip ve sanatkâr İran kültür ve medeniyetinin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Bunlar arasında Bündâr b. Hüseyin, İbn Haffî Kûhî-i Şîrâzî, Ebû İshak eş-Şîrâzî, Mecdüddîn-i Hemger, Rûzbihân-ı Baklî, Sa'dî-i Şîrâzî, Molla Sadrâ, Kutbüddîn-i Şîrâzî, Vassâf, Zerkûb-i Şîrâzî, Hâfız-ı Şîrâzî, Bushâk, Örfî-i Şîrâzî, Bâbâ Figânî ve Abdî Beg sayılabilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Belâzürî, *Fütûh* (Fayda), s. 563; *Hudûdü'l-âlem* (Sütûde), s. 130-131; Makdisî, *Ahsenü't-tekâsim* (trc. Alî Naki Münzevî), Tahran 1361 hş., II, 639-642; İbnü'l-Belhî, *Fârsnâme* (nşr. G. le Strange – R. A. Nicholson), London 1921, s. 115, 132-134; Sem'ânî, *el-Ensâb*, VII, 449-454; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, III, 380-381; Vassâf, *Târîh* (nşr. Muhammed İsfahânî), Tahran 1338 hş., s. 147-163, 340, 349, 362-363, 368-371, 389, 414-415, 436-437; Müstevfî, *Nüzhetü'l-kulûb* (Strange), s. 114-116; İbn Battûta, *Sefernâme* (trc. M. Ali Muvahhid), Tahran 1337 hş., I, 210-234; Zerkûb-i Şîrâzî, *Şîrâznâme* (nşr. İsmâil Vâiz Cevâdî), Tahran 1350 hş., s. 33-37, 43, 50-51, 99; Cüneyd-i Şîrâzî, *Tezkire-i Hezâr Mezâr Terce-me-i Şeddü'l-izâr* (trc. İshâ b. Cüneyd-i Şîrâzî, nşr. Nûrânî Visâl), Şiraz 1364 hş., tür.yer.; Abdullah b. Muhammed el-Mâzenderânî, *Risâle-i Felekiyye* (nşr. W. Hinz), Wiesbaden 1952, s. 156, 167; Hasan-ı Fesâî-yi Şîrâzî, *Fârsnâme-i Nâşîrî* (nşr. Mansûr Rastkâr-ı Fesâî), Tahran 1367 hş., I-II, tür.yer.; G. le Strange, *The Lands of the Eastern Caliphate*, Cambridge 1905, s. 248-298; Behmen

Şiraz'da Eram Bahçesi'nin içindeki saray

Kerimî, *Râhnümâ-yi Âşâr-ı Târîhî-yi Şîrâz*, Tahran 1328 hş., tür.yer.; Nejat Göyünç, *Das sogenannte Gâme'o'l-Hesâb des 'Emâd as-Sarâvi. Ein Leitfaden des Staatlichen Rechnungswesens von ca. 1340* (doktora tezi, 1962), Göttingen Philosophische Fakultät, s. 149-150, 155-167; a.m.f., "İmâd es-Serâvî ve Eseri", *TD*, XV/20 (1965), s. 73-86; M. Takî Mustafavî, *İklîm-i Pârs, Âşâr-ı Târîhî ve Emâkîn-i Bâstânî-yi Fârs*, Tahran 1343 hş., tür.yer.; A. J. Arberry, *Şîrâz: Medinetü'l-evli-yâ' ve ş-şu'arâ'* (trc. Sâmî Mekârim), Beyrut 1967, s. 63; Erdoğan Merçil, *Fars Atabegleri, Salgurlular*, Ankara 1975, s. 3-26, 88, 122, 131-142; V. V. Barthold, *Tezkire-yi Coğrafyâ-yi Târîhî-yi İrân* (trc. Hamza Serdâdver), Tahran 1372 hş., s. 170-175; J. Lambert, *Shiraz in the Age of Hafez, The Glory of a Medieval Persian City*, Seattle-London 2004, tür.yer.; J. Barbaro, *Anadolu'ya ve İrân'a Seyahat* (trc. Tufan Gündüz), İstanbul 2005, s. 92; D. Aigle, *Le Fârs sous la domination mongole, politique et fiscalité (XIIIe-XIVe S.)*, Paris 2005, tür.yer.; A. K. S. Lambton, "Mongol Fiscal Administration in Persia", *SLI*, LIV (1986), s. 79-96; LV (1987), s. 97-123; a.m.f., "*Şîrâz*", *El²* (İng.), IX, 472-479; R. Watabe, "The Local Administration of the Ilkhanid Dynasty: A Case of Fars", *Annals of Japan Association for Middle East Studies*, sy. 12, Tokyo 1997, s. 185-216; Cl. Huart, "Şîrâz", *IA*, XI, 562-563.

OSMAN GAZİ ÖZGÜDENLİ

ŞİRÂZÎ, Abdümelik b. Muhammed

(bk. ABDÜMELİK eŞ-ŞİRÂZÎ).

ŞİRÂZÎ, Atâullah b. Mahmûd

(bk. CEMÂL el-HÜSEYNÎ).

ŞİRÂZÎ, Bismil

(بسمیل شیرازی)

Hâcî Ali Ekber Bismil-i Şîrâzî
(ö. 1263/1847)

İrânlı şair ve tezkire yazarı.

1187'de (1773) Şîrâz'da doğdu. Mahlası "Bismil", lakabı Newvâb'dır. Safevîler döneminde İrâk-ı Acem'den gelerek İsfahan'a yerleşen ataları 1135 (1722-23) yılındaki Afgan istilâsından sonra Şîrâz'a göç etmiş, babası Ağa Ali Nakîb burada doğmuştur. Bismil eğitimini babasının da hocalık yaptığı Şîrâz'daki Medrese-i Hakîm'de aldı. Tezkiresinde verdiği bilgiye göre burada edebiyat, felsefe, matematik, mantık ve dinî ilimleri öğrendi; tasavvuf konusunda derinleşti. Hocaları arasında Muhammed Hüseyin b. Muhammed Ma'sûm-i Kazvînî de vardı. Tahsilini tamamladıktan sonra aynı medresede hocalığa başladı ve birçok öğrenci yetiştirdi. Bunlar arasında en tanınmış Nasrullah b. Abdülgaffâr-ı Şîrâzî'dir. Bismil, Kaçar Hükümdarı Feth Ali

Şah'ın Fars valisi olan oğlu Hüseyin Mirza Fermânfermân'ın kızıyla evlenerek "nev-vâb" unvanı aldı. İrân'ın çeşitli bölgeleri yanında Mekke, Medine ve atebâta seyahat etti. 1263 (1847) yılında Şîrâz'da vefat etti ve oradaki İmamzâde Mîr Seyyid Muhammed b. Mûsâ el-Kâzîm'in türbesi civarında defnedildi.

Eserleri. 1. *Dîvân*. Arapça ve Farsça şiirler içeren divanla aşağıda anılan diğer eserlerin yer aldığı bir yazma Tahran Üniversitesi Kütüphanesi'nde kayıtlıdır (nr. 2999). 2. *Tezkire-i Dilgüşâ*. Feth Ali Şah ve on iki Kaçar prensiyle Şîrâz'ın dönemindeki şairlere dair 185 biyografiyi içeren eserde Şîrâz camii ve medreselerinin anlatıldığı bir giriş bölümü bulunmakta, son bölümde müellifin biyografisi yer almaktadır (nşr. Mansûr Restgâr Fesâyî, Şîrâz 1371 hş.). 3. *Tuhtetü's-sefer li-nürü'l-başar*. Belâgatla ilgilidir. 4. *Zahîretü'n-necât fi mîrâşî'l-emvât*. Hüseyin Ali Mirza Kaçar adına telif etmiştir. 5. *Nürü'l-hidâye fi işbâtî'r-risâle*. 6. *Enderznâme*. 7. *Şerh-i Sî Faşl-i Hâce Naşîreddîn-i Tûsî*. 8. *Bahrü'l-le'âlî*. Hz. Peygamber'in ve Şîa imamlarının hayatlarının anlatıldığı bir eserdir (diğer eserleri için bk. *DMBİ*, XII, 151).

BİBLİYOGRAFYA :

Rîzâ Kulî Han Hidâyet, *Mecma'u'l-fuşahâ'* (nşr. Müzâhir Musaffâ), Tahran 1382 hş., I/2, s. 268-269; Ahmed Divân Bigî Şîrâzî, *Hadîkatü's-şu'arâ'* (nşr. Abdülhüseyin Nevâî), Tahran 1364 hş., I, 242-245; Ma'sûm Ali Şah, *Tarâ'îk*, III, 346; Ahmed Gülçîn-i Meânî, *Târîh-i Tezkirehâ-yi Fârsî*, Tahran 1348 hş., I, 225-238, 750; M. Ali Müderis, *Reyhânetü'l-edeb*, Tebriz, ts. (Çâphâne-i Şafak), I, 267-268; Ali Mîr Ensârî, "Bismil-i Şîrâzî", *DMBİ*, XII, 150-151; Zabiollah Safa, "Besmel Şîrâzî", *Elr.*, IV, 171; Safûrâ Hoşyâr, "Bismil-i Şîrâzî", *Dânişnâme-i Cihân-i İslâm*, Tahran 1376 hş., III, 425-426.

RIZA KURTULUŞ

ŞİRÂZÎ, Bündâr b. Hüseyin

(bk. BÜNDÂR b. HÜSEYN).

ŞİRÂZÎ, Ebû İshak

(أبو إسحاق الشيرازي)

Ebû İshak Cemâlüddîn İbrâhîm
b. Ali b. Yûsuf eŞ-Şîrâzî
(ö. 476/1083)

Şâfiî fakihî.

393'te (1003) Şîrâz'ın güneyindeki Firûzâbâd beldesinde doğdu. İlk eğitimini burada Ebû Hâmîd el-İsferâyînî'nin öğrencilerinden olan Ebû Abdullah Muhammed b.

Ömer eŞ-Şîrâzî'den aldı. Ardından tahsil için gittiği Şîrâz'da (410/1019) Ebû Abdullah el-Cellâb'dan fıkıh okudu. Amelde Zâhirî olup Şîrâz'da Mu'tezile mezhebinin temsilcisi konumunda bulunan Kadî Ebû'l-Ferrec el-Fâmî eŞ-Şîrâzî ile tartışmalara girdi (Şîrâzî, *Tabakâtü'l-fukahâ'*, s. 179). Burada ders aldığı Ebû Ahmed Abdurrahman b. Hüseyin el-Gandecânî memleketine dönünce o da Gandecân'a gidip bir müddet daha onun derslerine devam etti. Ardından geçtiği Basra'da Ebû Ahmed Abdülvehhâb b. Muhammed el-Bağdâdî ve diğer bazı âlimlerden ders okudu. 415 yılı Şevval ayında (Aralık 1024) Bağdat'a gitti ve hayatının sonuna kadar orada kaldı. Bağdat'ta Ebû't-Tayyib et-Taberî, Ebû Hâtim Mahmûd b. Hasan et-Taberî el-Kazvînî, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah el-Beyzâvî, İbn Râmîn ve Ebû'l-Kâsım Mansûr b. Ömer el-Kerhî'den fıkıh, usul, hilâf ve cedel; Ebû Bekir el-Berkânî, İbn Şâzân el-Bağdâdî ve Ebû'l-Ferrec el-Hercüşî'den hadis dersleri aldı. İlmî kişiliğinin oluşmasında kendisini en çok etkileyen Ebû't-Tayyib et-Taberî başta olmak üzere hocalarının çoğunluğu mezhebin Irak kolunun reisi Ebû Hâmîd el-İsferâyînî'nin talebesidir. Ebû't-Tayyib et-Taberî'ye on yılı aşkın bir süre öğrencilik yaptıktan sonra hocasının isteğiyle önce onun mescidinde, 430 (1039) yılından itibaren Bâbülmerrâtib mevkiindeki bir mescidde fıkıh okuttu. Ebû't-Tayyib'in Bâbüttâk ve Kerh kadıliklarına getirilmesinin ardından müderris olarak şöretti arttı; çeşitli vesilelerle katıldığı münazaralardaki başarısıyla ününü pekiştirdi. Sellâr el-Ukaylî gibi dönemin meşhur şairleri şiirlerinde Şîrâzî'ye yaptıkları telmihlerle onun münazaradaki maharetine dikkat çekmişlerdir. Hanefî kâdikudatı Ebû Abdullah ed-Dâmegânî ile girdiği münazaraya şahit olan Endülüslü Mâlikî fakih Ebû'l-Velîd el-Bâcî onun gösterdiği başarıyı över (Sübkî, IV, 245-252). Hanbelî âlimi Ebû'l-Vefâ İbn Akil de Şîrâzî'yi döneminin en yetkin münazara ustası diye nitelemiş ve özellikle eserlerinden faydalandığını belirtmiştir. Ayrıca anlatıldığına göre Şîrâzî hilâf meselelerini "bir müslümanın Fâtiha'yı bildiği gibi" bildirdi. Bizzat kendisi her kıyası, her dersi bin defa tekrarladığını, bir meselede istişhâda elverişli bir beyit bulduğunda kasidenin tamamını ezberlediğini belirtir (Nevevî, *Tehzîb*, I/2, s. 173; Sübkî, IV, 218). Fürûhükümlerini delillerle irtibatlandırmada (te'sîl ve tefrî') İbn Süreyc'in tarzını benimseyen ve onun gibi çok öğrenci yetiştirdiği